

μένει καὶ οὕτω σωζόμενος παρὰ τῷ δεσπότη ἢ τῷ πατρὶ·
 Στεφανός. Ὁ δὲ τοῦ οἴκετου ἢ τοῦ ὑπεξουσίου μου προσ-
 πορισθεὶς οὐσοῖφρονκος, οὔτε τῇ τελευτῇ αὐτοῦ, οὔτε τῇ
 κάπιτις δειμνουζῖονι τοῦ ὑπεξουσίου φθείρεται· ἀλλ' οὔτε τῇ
 τελευτῇ ἢ τῇ κάπιτις δειμνουζῖονι τοῦ πατρὸς φθείρεται ὁ
 διὰ τοῦ ὑπεξουσίου προσπορισθεὶς οὐσοῖφρονκος, ἀλλὰ μετα-
 βίβει ἐπ' αὐτὸν τὸν ὑπεξούσιον, εἰ καὶ μὴ κληρονομήσει τῶν
 δικαίων τῶν οἴκειου πατρὸς ὁ τὸν οὐσοῖφρονκον αὐτῷ προσ-
 πορισθῆς. οὕτως ἀνήκεται βιβ. γ'. τοῦ κώδικος
 τιτ. λγ'. διατάξει τελευταία, ἢ καὶ ἀνάγνωθι πάντως, ἔχου-
 σαν ἐντελῶς τὴν περὶ τούτων σημείωσιν, διὰ τὴν ἐγειρομένην
 ἀντιδιαστολήν ἐν τῷ παρόντι βιβ. τιτ. δ. καὶ ἀνάγνωθι καὶ
 τὸ ε. καὶ ζ. διγ. τοῦ παρόντος τιτ. [Sch. g. II. 264.]

ζ. d) Πᾶς πόρος τῷ τὴν χοῆσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι
 ἀνήκει. e) ὅθεν αὐτὸς εἰς νομὴν τῆς ἐπὶ μέλλουσας ζη-
 μίας ἀγωγῆς f) πέμπεται, καὶ δεσπόζει τῆς τοῦ γέιτο-
 ρίας οἰκίας, εἰ μὴ λάβῃ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ οὐκ ἀπέλλει
 τὴν δεσποτείαν φθειρομένης τῆς χρήσεως. g) καὶ οὐ
 δύναται ὁ δεσπότης ὑποῦν τὸν οἶκον ἄκοντος αὐτοῦ,
 οὔτε ἕλωνος χρήσεως ληγατευθείσης, οἰκοδομῆν ἐν
 αὐτῇ.

Ὁ τὴν χοῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων ἀνανεοῖ τὰ ἀνα-
 κέραμα καὶ τὴν μετρίαν ἀνανεώσιν. εἰ δὲ τινα τοῦ
 οἴκου τῇ παλαιότητι φθαρῇ, οὐδέτερος ἀνανεοῦν ἀναγ-
 κάζεται. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος ἀνανεώσει, κέχρηται ὁ
 τὴν χοῆσιν ἔχων. ὁ h) τὴν χοῆσιν ἔχων τῶν καρπῶν,
 δίδωσι τὰ δημόσια καὶ τὰ ἀσπανάματα καὶ τὰς ἐκ τοῦ
 πράγματός ἐαθείσας διατροφάς.

Καὶ ἀνανεοῖ ὡσπερ καὶ κεντροῖζει i) τὰ δένδρα.
 οὐ κωλύεται ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων γεωργῆσαι καὶ ἀνανεώ-
 σαι· καὶ οὐ μόνον ἀναγκαίως, ἀλλὰ καὶ ἐπιτερωθῶς,
 οἷον γράψαι καὶ ψηφῶσαι καὶ τὰ λοιπά. οὔτε πλεονά-
 σαι, οὔτε χρῆσιμόν τι δύναται καταγαγεῖν.

πᾶς πόρος] Χρήσις καρπῶν ἀγροῦ ἐστὶ, τὸ γεωργεῖν
 τὸν ἀγρὸν καὶ καρπίζεσθαι παρ', οἷον ἐκφέρεται καὶ καρπο-
 φορεῖται καὶ γεωργεῖται ἐν αὐτῷ, χρήσις δὲ μόνῃ ἐστὶ τὸ
 κερῆσθαι τοῖς ἐκείσε λαγόνοις, οἰπώροις, ἀνθεσι, χόρτω, φυλ-
 λάσι, ἔνυλοις τοῖς πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν χοῆσιν ἐξαρκούσιν.
 ἢ τινα ψιλὴν χοῆσιν οὐκ ἔξεισι τῷ ἔχοντι αὐτὴν πιπράσκων,
 ἢ μισθῶν, ἢ προίκια παραχωρεῖν ἑτέρῳ, ὅποτε τῷ ἔχοντι χοῆ-
 σιν τῶν καρπῶν ταῦτα πάντα πρᾶττειν ἐπιτέτραπται, ὡς
 κερ. ζξ'. χοῆσις δὲ καρπῶν προβάτων ἐστὶ τὸ κερῆσθαι τῷ
 γάλακτι, τοῖς ἀρνίοις, τῷ ἔξ αὐτῶν ἔργῳ· χοῆσις δὲ μόνῃ, ἐστὶ
 τὸ κοπρῆζειν δι' αὐτῶν τὸν ἴδιον ἀγρὸν. [Sch. h. II. 264.]

εἰς νομὴν — πέμπεται] Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Ἐν
 τῷ ε. διγ. τῷ β'. τιτ. τοῦ λθ'. βιβ. φησὶν· ὅτι ἐάν καὶ ὁ
 προπριετᾶριος, καὶ ὁ οὐσοῖφρονκτοῦαριος τὴν ἀσφάλειαν θέ-
 λωσι λαβεῖν, ἐκατέρῳ δίδονται· οὐδὲν γὰρ πλέον τοῦ διαφρον-
 τος ἐκάστῳ δίδωσιν αὐτῷ. [Sch. i. II. 265.]

ἄκοντος αὐτοῦ] Τοῦ αὐτοῦ. Οὔτε ὁ οὐσοῖφρονκτοῦα-
 ριος ἄκοντος τοῦ προπριετᾶριου, ἐπὶ διγ. ιγ'. ἀνάγνωθι καὶ
 βιβ. η'. τιτ. β'. διγ. ι'. καὶ νόει, ὅτι καὶ μὴ συναινούτος
 τοῦ οὐσοῖφρονκτοῦαριου ὑποῖ ὁ προπριετᾶριος. πλὴν ἐκτὶ
 ἕτερον οἶκον ὑψωσε καὶ ἔσκατισε τὸν τοῦ οὐσοῖφρονκτοῦαριου·
 ἐνταῦθα δὲ περὶ τοῦ αὐτοῦ διαλέγεται. ἀνάγνωθι διγ. λ'.
 τούτου τοῦ τιτ. [Sch. k. II. 265.]

οὐδέτερος ἀνανεοῦν ἀναγκάζεται] Τοῦ αὐτοῦ.
 Ἐν τῷ κ. διγ. τοῦ β'. τιτ. τοῦ λθ'. βιβ. φησὶν· ὅτι οὐσοῖ-
 φρονκτοῦαριος οὐ χρεωστὴὶ φιλοκαλεῖν τὸν καταπίπτοντα οἶκον.
 ἐν τῷ δὲ λθ'. βιβ. τιτ. β'. διγ. θ'. θέματι ζ'. φησὶ, τὸν οὐ-
 σοῖφρονκτοῦαριον μὴ φιλοκαλοῦντα κωλύεσθαι ὑπὸ τοῦ προ-
 πριετᾶριου καρπίζεσθαι. [Sch. l. II. 265.]

η'. Κἂν εἰ μέλλοι κάλλιον ἀνανεοῦν αὐτό.

sivit, extinguitur, an vero etiam ita integer manet apud
 dominum patremve? Stephanus. Ususfructus per ser-
 vum aut filiumfamilias meum quaesitus, neque morte
 eius, neque capitis deminutione filiifamilias perimitur:
 sed neque morte aut capitis deminutione patris usu-
 fructus per filiumfamilias acquisitus extinguitur, sed ad
 ipsum filiumfamilias redit, etiamsi in iura patris non
 successerit filiusfamilias, qui ei usumfructum quaesivit.
 Sic refertur lib. 3. Codicis tit. 33. constitutione ultima,
 quam et omnino lege, ut quae perfecte contineat, quid
 in his observandum sit, idque propter contraria, quae
 emergunt ex tit. 4. huius libri. Lege et dig. 6. 7. huius
 tituli.

VII. Omnis reditus ¹⁾ ad fructuarium pertinet. **L. 7. pr. §. 1.**
 Unde ipse in possessionem damni infecti causa mit- **D. VII. 1.**
 titur ²⁾, et aedes vicini iure dominii possidet, si ei
 non caveatur, nec dominium amittit extincto usu-
 fructu. Nec dominus invito eo ³⁾ aedes altius tol-
 lere potest, neque areae usufructu legato, in ea ae-
 dificare.

Fructuarium sarta tecta habere debet, et modica **§. 2.**
 refectio ad eum pertinet. Si pars tamen aedium ves-
 tustate corruerit, neuter reficere cogitur ⁴⁾. Sed si
 heres refecerit, fructuarium utetur. Qui usumfructum
 habet, onera publica praestat, et impendia, et ali-
 menta ab ea re relicta.

Et reficit: quemadmodum et arbores adserit. Non **§. 3.**
 prohibetur usufructuarius, agrum excolere et reficere:
 non solum necessarias, sed etiam voluptuarias refe-
 ctiones facturus, ut sunt picturae, pavimenta, et ce-
 tera. Neque ampliare, neque utile quidquam detra-
 here potest.

1) omnis reditus] Ususfructus agri est, agrum
 colere et omnes fructus percipere, qui in eo proveniunt
 et excoluntur. Nudus autem usus est, oleribus ibi natis
 uti, pomis, floribus, foeno, stramentis, lignis ad usum
 quotidianum sufficientibus. Quem nudum usum qui ha-
 bet, vendere eum non potest, aut locare, aut gratis
 alteri concedere, cum usufructuario haec omnia facere
 permisum sit, ut cap. 67. Fructus autem ovium in eo
 consistit, ut quis lacte utatur, agnis, et lana ipsarum:
 nudus autem usus in eo, ut quis ad stercorandum
 agrum suum iis utatur.

2) in possessionem — mittitur] Enantiophan-
 nis. In dig. 5. tit. 2. lib. 39. ait: Si et proprietatis do-
 minus, et usufructuarius velint sibi caveri, utrique ca-
 vetur: non enim plus cuique praestat, quam quod eius
 interest.

3) invito eo] Eiusdem. Neque usufructuarius in-
 vito proprietatis domino, dig. 13. Lege etiam lib. 8.
 tit. 2. dig. 10. et disce, proprietarium etiam non con-
 sentiente usufructuario altius tollere. Verum illic alias
 aedes altius extulit et aedes usufructuarii obscuravit:
 hic autem de iisdem aedibus disseritur. Lege dig. 30.
 huius tituli.

4) neuter reficere cogitur] Eiusdem. Dige-
 sto 20. tit. 2. lib. 39. dicitur, usufructuarium aedes
 ruentes reficere non debere. Libro autem 39. tit. 2.
 dig. 9. them. 7. dicitur, usufructuarium non reficientem
 a domino proprietatis prohiberi posse, quominus utatur
 fruatur.

VIII. Quamvis melius repositurus sit.

L. 8.
 D. eod.

d) Cap. 7. est in Syn. p. 170. e) Syn. addit: ὁ τοῦ ἐδάφους οἰκῆματος ἔχων τὴν χοῆσιν, οἰαδήποτε κέρδη ἐστὶ τῶν
 οἰκημάτων, αὐτὸς ἔχει. f) Syn. addit χάριν. g) Hactenus Syn. initium cap. 7. habet. h) Inde ab ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων —
 τὰ δένδρα haec habet Syn. p. 170. i) Syn. ἐγκεντροῖζει.

L. 9. pr. D. VII. 1. θ'. κ) Αναγκάζεται ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων καὶ λ) γεωργεῖν τὸν ἀγρὸν· αὐτῷ γὰρ διαφέρει τὰ ἐν αὐτῷ γινόμενα, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ δυνάμενα λαμβάνεσθαι.

§. 1. 2. Τυχὸν ἀπὸ μελισσῶν, ἢ λιθοτομιῶν, ἢ λευκογαίου, ἢ ψάμμου.

§. 3. Κὰν μετὰ τὸ ληγατευθῆναι χοῆσιν τῶν καρπῶν, εὐρεθῆ ἢ τὰ τοιαῦτα μέταλλα, ἐνθα μέντοι ὄλου τοῦ ἀγροῦ, καὶ οὐ μέρους ἢ χοῆσις ἐληγατεύθη.

§. 4. Καὶ τῆς ἐκ προσχώσεως ἔχει τὴν χοῆσιν· οὐ μὴν τῆς ἐν ποταμῷ τεχθείσης νήσου πλησίον τοῦ ἀγροῦ.

§. 5. Ἀνήκει αὐτῷ καὶ τὰ ἱξενμένα, καὶ κυνηγούμενα, καὶ ἡ ἄλεια.

§. 6. Καὶ ἡ σπερμοθήκη ὥστε καὶ πιπράσκειν καὶ σπείρειν. ὀφείλει δὲ πάντοτε τὴν σπερμοθήκην ἀνανεοῦν, ὡς ἔξοπλισμὸν τοῦ ἀγροῦ, καὶ ἀποκαθιστῆν αὐτὴν τῷ δεσπότη, φθειρομένης τῆς χρήσεως.

§. 7. Κέχρηται τῷ ἔξοπλισμῷ, οὐ μὴν καὶ πιπράσκει. ἔὰν ἀγροῦ ληγατευθῆ χοῆσις καρπῶν, καὶ ἐστὶ τόπος, ἔξ οὗ ὁ δεσπότης εἰσθῆι κάλαμον ἢ ἱτέαν λαμβάνειν εἰς χοῆσιν τοῦ ἀγροῦ, οἷ τινος ἢ χοῆσις τῶν καρπῶν ἐληγατεύθη, κέχρηται καὶ ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων τῶν καρπῶν· οὐ μὴν καὶ πιπράσκει, εἰ μὴ τῆς ἕλης αὐτῆς ἢ χοῆσις ἐληγατεύθη· τότε γὰρ πιπράσκει, κὰν ὁ δεσπότης ἐκέχρητο μόνον, οὐ μὴν καὶ ἐπίπρασκει.

προσχώσεως] Πρόσχωσις ἐστὶν ἡ διὰ τοῦ μεσολαβοῦντος δύο ἀγροῦ ποταμοῦ κατὰ μικρὸν καὶ ἀνεπισθῆτος παρὰ θατέρου ἀγροῦ ἀφαιρουμένη γῆ, καὶ τῷ θατέρῳ ἀγρῷ προστιθεμένη. [Sch. m. II. 265.]

οὐ μὴν τῆς — νήσου] Εἰ καὶ προστίθεται τῇ δεσποτείᾳ παντὸς τοῦ ἀγροῦ ἢ νήσου· ὅλλ' εἶναι αὐτὴν ὡσανεὶ ιδιόκτητον τινα καὶ κχωρισμένον ἀγρὸν. [Sch. n. II. 265.]

L. 10. D. eod. ι'. Ἀπὸ τῆς καυσίμης ὑπορθώματα καὶ κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων λαμβάνει ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων. ἀπὸ δὲ τῆς μὴ τοιαύτης ἕλης εἰς τὰς ἀμπέλους λαμβάνει· ὥστε μέντοι μὴ ποιῆσαι χεῖρονα τὸν ἀγρὸν.

ἀπὸ τῆς καυσίμης] Ἀπὸ τῆς τμητικῆς. [Sch. o. II. 265.]

ὑπορθώματα] Χάρακας. [Sch. p. II. 265.]

κλάδους] Οὗς καὶ πιπράσκειν δύναται, καὶ εἰς χοῆσιν τοῦ ἀγροῦ ἔχειν. [Sch. q. II. 265.]

εἰς τὰς ἀμπέλους λαμβάνει] Ὅσον ἐστὶν χειρῶδες καὶ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν τῶν ἀμπέλων διορθωσιν· εἰ μὴ ἄρα ἐν τούτοις χεῖρονα ποιεῖ τὸν ἀγρὸν. [Sch. r. II. 265.]

L. 11. D. eod. ια'. Παῦλ. Τὰ δὲ μεγάλα δένδρα οὐ δύναται κόψαι.

L. 12. pr. D. eod. ιβ'. Οὐλλ. Ἀποσπισθέντων δένδρων ἢ βία τῶν ἀνέμων πεσόντων, κέχρηται αὐτοῖς ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων, πρὸς τὴν ἰδίαν χοῆσιν καὶ τοῦ ἀγροῦ. καὶ οὐ κέχρηται τοῖς ἐργασίμοις, ὡς καυσίμοις, ἐὰν ἔχη καύσιμα. τέμνει δὲ πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ ἐποικίου ἐργάσιμα, ὡς περ καὶ ἄσβεστον ἔψαι, καὶ ψάμμον ὀρῦνται, καὶ ἄλλο τι τῷ ἔργῳ ἀναγκαῖον δύναται λαβεῖν.

§. 2. Δύναται παραχωρεῖν ἑτέρω καρπίζεσθαι, καὶ μισθοῦν, καὶ πιπράσκειν· ὁ γὰρ πωλῶν, ἢ μισθῶν, νέμεται· καὶ ὁ δωρούμενος, ἢ κατὰ παράκλησιν διδούς, νέμεται. κέχρηται^{μ)}, κὰν ἄλλος πράγμα μου πρώτων μισθώσῃ, ἢ νημηθῆ· ἔχω γὰρ τὴν κατ' ἐκείνου ἀγωγὴν.

§. 3. Ἐὰν ὁ δοῦλός μου, καθ' οὗ ἔχω χοῆσιν, φηγὰς ὧν ἐπερωτήσῃ τι, ἢ λάβῃ ἐκ πράγματός ἐμοῦ, κατέχω

IX. Fructuarius agrum colere cogitur: ad eum enim pertinent, quae in eo nascuntur, et quae ex eo percipi possunt.

Putat ex apibus, vel lapticidinis, vel cretifodinis, vel arena.

Licet post legatum usumfructum eiusmodi metalla inventa fuerint, si tamen totius agri, non partis ususfructus legatus sit.

Etiam alluvionis¹⁾ usumfructum habet: non autem insulae²⁾ in flumine iuxta fundum natae.

Ad eum pertinent etiam aucupia, et venationes, et piscatio.

Et seminarium: ut et vendere et seminare liceat. Debet autem semper seminarium renovare, quasi instrumentum agri, et ipsum domino restituere, extincto usufructu.

Utitur autem instrumento, non tamen et vendit. Si fundi usufructus legatus sit, et sit locus, unde dominus solebat arundinem aut salicem sumere ad usum agri, cuius usufructus legatus erat, his quoque utitur usufructuarius: nec tamen vendit, nisi forte silvae ipsius usufructus legatus sit: tunc enim vendit, licet dominus uteretur tantum, non etiam venderet.

1) alluvionis] Alluvio est terra paulatim et sine cuiusquam sensu ab alterutro fundo per flumen, quod medium est inter duos agros, ablata et alteri fundo adiecta.

2) non autem insulae] Licet insula proprietati totius fundi accedat: sed esse eam quasi proprium quemdam et separatum fundum.

X. Ex silva¹⁾, quae in hoc habetur, ut comburatur, pedamenta²⁾ et ramos³⁾ ex arboribus sumit usufructuarius. Ex silva autem, quae talis non est, in vites sumit⁴⁾: ita tamen, ut fundum deteriorem non faciat.

1) ex silva] Ex silva caedua.

2) pedamenta] Ridicas.

3) ramos] Quos et vendere potest, et in usum agri habere.

4) in vites sumit] Quantum ei satis et necessarium est ad sustentandas vites: nisi his fundum deteriorem faciat.

XI. Paul. Grandes autem arbores caedere non potest.

XII. Ulp. Arboribus evulsis vel vi ventorum deiectis, fructuarius his utitur ad usum suum et agri. Nec materia utitur¹⁾ pro ligno, si habeat lignum ad comburendum. Materiam autem succidere ad refectationem aedium, quemadmodum²⁾ calcem coquere, et arenam fodere, et aliud quid operi necessarium sumere potest.

Potest alii fruendum concedere, et locare, et vendere: nam qui vendit aut locat, possidet: et qui donat vel precario concedit, possidet. Utor, etsi alius negotium meum gerens locaverit, vel possideat: habeo enim adversus eum actionem.

Si servus, in quo usumfructum habeo, cum in fuga est, aliquid stipuletur, vel accipiat ex re mea,

κ) Cap. 9, pr. est in Syn. p. 170. et Harm. II. 10. 4.

λ) καὶ deest in Syn. et Harm. μ) Sic lego. Fabr. κέχρηται.

τὴν χρῆσιν, ὡς διὰ τοῦτο χαίμενος αὐτῷ· πολλὰς γὰρ καὶ τοῖς παροῦσι μὴ χαίμενοι κατέχομεν τὴν χρῆσιν αὐτῶν· ὡς ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ τοῦ ἀνήβου, καὶ τοῦ γέροντος, καὶ γεωργομένου παρ' ἡμῶν ἀγροῦ ἀγροῦ. εἰ δὲ καὶ μὴ ἐπηρώτησεν ὁ φυγάς, κατέχομεν^{η)} τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· ὡς καὶ ὁ δεσπότης τὴν δεσποτείαν.

Ἐκατέρω δὲ ἀπόλλυται, μεθ' ὃ τῆς νομῆς αὐτοῦ ἕτερος δράζεται· εἰ μὴ ἄρα καὶ τότε ἐκ πράγματος τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος ἐπερωτήσῃ· τότε γὰρ οὐκ ἀπόλλυται ἡ χρῆσις, εἴτε ὁ κληρονόμος αὐτὸν νέμεται, ἢ ὁ τὴν κληρονομίαν ἀγοράσας, ἢ ὃ τινι ἐληγατεύθη ἡ δεσποτεία, ἢ ὁ ἄρπυξ· ἀρκεῖ γὰρ τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι, κατέχειν διαθήσει, καὶ τὸν δούλον ὀνόματι αὐτοῦ τι πράξαι.

Ἐὰν^{ο)} κλέπτης τοὺς καρποὺς πεπεῖρους ὄντας κόψῃ, ὁ μὲν τὴν δεσποτείαν ἔχων τὴν τοῦ πράγματος ἀπαίτησιν ἔχει· ὁ δὲ τὴν χρῆσιν ἔχων, τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγὴν· οὐ γὰρ γίνεται τῶν καρπῶν δεσπότης, εἰ μὴ ὑπ' αὐτοῦ ληφθῶσιν. εἰ δὲ μετὰ ταῦτα δράζεται αὐτῶν, αὐτοῦ γίνονται. ἐν τῷ μεταξὺ οὖν τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντός εἰσιν^{η)}· ὡς περὶ καὶ τὸ ἐληγατεύμενον ὑπὸ αἵρεσιν, πρὸ μὲν τῆς ἐκβάσεως ἔστι τοῦ κληρονόμου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ ἐληγατείου. ἤρηται οὖν ἡ τοῦ πράγματος ἀπαίτησις, καὶ ἡ δεσποτεία, ὡς ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης γονῆς, καὶ τοῦ παραδιδόμενου τῷ εἰς χρῆσιν δοθέντι δούλῳ, ἕως οὐ καταβληθῇ τὸ τίμημα.

καὶ οὐ κέχρηται τοῖς ἐργασίμοις] Εἰ γὰρ ἐπιτρέψομεν αὐτῷ, ἀπαρηγόρητος ἀπὲρ κασιμῶν κεχρησθῆναι τοῖς καταλίπτουσι δένδροις, κἂν ἐργάσιμα ἢ, συμβῆ δὲ πάντα τὰ δένδρα πεσεῖν, εὐρίσκειται πάντα τὰ δένδρα τοῦ ἀγροῦ κερδαίνειν ὁ οὐσοφροντιούριος. [Sch. s. II. 265.]

ὡς περὶ καὶ] Ὡς περὶ καὶ ἄλλο τι χρεῖσδες τῷ οικοδομηματι δύναται λαμβάνειν ἐκ τοῦ ἀγροῦ· οἷον λίθον, γύψον. [Sch. t. II. 265.]

ἐὰν κλέπτης] Εἰ ἐπιτίθειται γίνεσθαι τοῦτων δεσπότης ὁ οὐσοφροντιούριος, τίνι λόγῳ τοῦτο προβαίνει; τουτέστι, τὸ λέγειν διδοῦναι τῷ προπριεταίῳ τὸν φούρτιβον κοινδικτίκιον, ἢ τὴν τὸν κλοπιμαίου πράγματος ἀπαίτησιν; εἰ μὴ ἄρα τις εἶποι, ὡς^{η)} ἐν τῷ μεταξὺ γίνονται τοῦ προπριεταίου μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὐσοφροντιούριου, δραγμαμένου τῆς τοῦτων νομῆς. ἔστι οὖν ἀληθές τὸ ἅμα μὲν τῇ ἀφαιρέσει τῶν καρπῶν ἀρμόττει τῷ προπριεταίῳ τὸν φούρτιβον κοινδικτίκιον. εἰ δὲ τοῦτο μῆτι κησαντος, ὁ οὐσοφροντιούριος τῆς τῶν καρπῶν ἐδράματο διακατοχῆς, οὐ δύναται λοιπὸν ὁ προπριεταίος περὶ κλοπῆς ἔχειν, εἰ καὶ προσωπάλια ἀγαγῇ ἀρμόσασα προσωπῶ διχῆ φάκτου τινὸς οὐκ ἀπόλλυται· οὐ γὰρ βεβαίως ἀρμόττει τῷ προπριεταίῳ προφάνει τῶν καρπῶν ὁ φούρτιβος κοινδικτίκιος, ἀλλὰ συναρτάται καὶ τῶν κλαπέντων καρπῶν ἡ δεσποτεία. [Sch. u. II. 265. sq.]

τοὺς καρποὺς πεπεῖρους ὄντας] Τοῦτο λέγει, ὅτι ὑπὸ αἵρεσιν ἐχρεωστέτο ἡ χρῆσις, καὶ πρὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς αἵρεσεως ἐκλαπῆσαν οἱ καρποί. [Sch. x. II. 266.]

ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης γονῆς] Ἐποβάλλεται γονή, ὅταν ἐκ τῶν πρωτοτύπων ζώων τινὰ ἀποθάνωσι· τότε γὰρ ἐκ τῶν ἐπιγεννημάτων ἀνακλυροῦνται· ἀλλὰ ἐγγύων ὄντων τῶν θροεμμάτων, ἐν ἠρημένῳ εἰσὶ. καὶ ὁ εἰς χρῆσιν οἰκέτης ὅν εἰ ἀγοράσῃ τι, κἂν παραδοθῇ αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, πρὸ τῆς ἀποδοσεως τοῦ τιμηματος, οὐ δοκεῖ τὸ ἠγορασμένον ἔχειν. [Sch. y. II. 266.]

η). Ἐπὶ πύσης χρῆσεως καρπῶν καλῶς ἐπιζητεῖ πρότερον ἐγγύας λαβεῖν ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων, περὶ

retineo usumfructum, quasi per hoc utar eo: saepe enim, etiamsi praesentibus non utamur, tamen usumfructum eorum retinemus: ut in aegrotante servo, et impubere, et sene, et in agro sterili a nobis culto. Sed et si servus fugitivus non stipuletur aliquid, usumfructum eius retinemus: sicut et proprietarius dominium.

Utrique autem perit, postquam possessionem eius L. 12. §. 4. alius nactus fuerit: nisi forte et tunc ex re usufructuarii stipuletur: tunc enim usufructus non amittitur, sive heres eum possideat. sive emtor hereditatis, sive is, cui proprietatis legata est, sive praedo: sufficit enim usufructuario, affectu eum retinere, et servum nomine eius aliquid facere. D. VII. 1.

Si fur³⁾ fructus maturos⁴⁾ desecuerit, proprietarius conditionem furtivam habet: usufructuarius autem furti in duplum actionem: fructuum enim dominus non fit, nisi ab eo percipiantur. Si vero postea eos nactus fuerit, eius fiunt. Interim igitur sunt proprietarii: quemadmodum etiam res sub conditione legata ante conditionis quidem eventum heredis est, postea vero legatarii. Pendet igitur rei conditio, et dominium, ut in foetu, qui submittitur⁵⁾, et in eo, quod servo fructuario traditum est, donec pretium solvatur. §. 5.

1) nec materia utitur] Nam si ei concesserimus, ut promiscue pro ligno utatur arboribus deiectis, licet aedificiis inservire possint, omnes autem arbores evelli contingat, omnes fundi lucro usufructuarii cedere apparet.

2) quemadmodum et] Sicut et aliud quid aedificio necessarium sumere ex agro potest: utputa lapidem, gypsum.

3) si fur] Si spes est, usufructuarium eorum dominum futurum, qua ratione hoc procedit? hoc est, quod dictum est, domino proprietatis conditionem furtivam competere? nisi forte quis dicat, fructus interim fieri proprietarii: postea vero usufructuarii, si possessionem eorum nactus fuerit. Verum igitur est, simulac fructus ablati fuerint, proprietario conditionem furtivam competere. Si vero, nondum instituta ab eo actione, usufructuarius fructuum possessionem nactus fuerit, proprietarius postea de furto actionem habere non potest, licet personalis actio personae competens citra factum quoddam non pereat: non enim proprietario fructuum nomine constanter conditio furtiva competit, sed fructuum subreptorum dominium quoque simul in pendenti est.

4) fructus maturos] Hoc ait, quia usufructus sub conditione debebatur, et ante conditionis eventum fructus subrepti sunt.

5) in foetu, qui submittitur] Submittitur foetus, cum ex principalibus animalibus quaedam demortua fuerint: tunc enim ex adgnatis supplentur: sed si praegnantia adhuc animalia sint, in pendenti sunt. Et si servus fructuarius aliquid emerit, licet res ei tradita sit, antequam pretium solverit, rem emtam habere non videtur.

XIII. In omni usufructu qui proprietatem habet, I. 13. pr. recte desiderat, prius sibi satis dari de proprietate, D. eod.

η) Sic lego. Fabr. κατέχω μὲν. Postea ἔχοντος post χρῆσιν addidi. ο) §. 5. est in Sch. o. ad Basil. XXIII. 3. cap. 25. Fabr. T. III. p. 437. η) Schol. τοῦ δεσπότην εἰσὶ, κἂν μὴ γέγονεν ἐξ αὐτῶν οἶτος ἢ ἔλαιον. ὁ τὴν χρῆσιν δὲ τῶν καρπῶν ἔχων τότε δεσπότης τῶν καρπῶν, ὅταν αὐτὸς λάβῃ αὐτούς, οὐ μὴν ὅτε καὶ αὐτομάτως πέσωσιν. ὁ δὲ καλῶς πιστεῖ νομείας, ἕμα τῷ χωρισθῆναι αὐτούς. θ) ὡς lego. Fabr. ἕως.

τῆς δεσποτείας καὶ τοῦ καλῶς [κεχρησθαι. εἰ δὲ καὶ πολλοὶ εἰσι] τὴν χρῆσιν χρεωστοῦντες, ἐκάστῳ ἢ ἀσφάλεια δίδεται.

L. 13. §. 2.
D. VII. 1.
§. 1. deest.

Περὶ δὲ τῆς παρελθούσης βλάβης ἐνέχεται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων τῷ Ἀκουίλλῳ, καὶ διὰ τὸ βιά, ἢ λάθρα γενόμενον δικαστηρίῳ, καὶ τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῆς ὅπου μέντοι ἀργεῖ ὁ Ἀκουίλλιος, χώρα τῇ προαιτωρίᾳ²⁾· ἔνθα τυχὸν οὐκ ἐγεώρησεν, ἢ φθαροῦναι τὸ ὑδραγωγίον ἠρέσχετο. τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ χρῆσιν μόνην ἔχοντος.

§. 3. Ἐάν δύο χρῆσιν καρπῶν ἔχοντες φιλονεικῶσι πρὸς ἀλλήλους, ἢ δι' ἐπερωτήσεως τυποῦσι³⁾, πῶς ὠφείλον κεχρησθαι, ἢ τὸ διαιροῦν τὰ κοινὰ δίδεται δικαστήριον.

§. 4. Κρείττονα⁴⁾ τὴν αἰρεσιν, οὐ μὴν χείρονα τῆς δεσποτείας δύναται ποιεῖν ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων· οὔτε γὰρ ἐκκόπτει κάρπιμον δένδρον, οὔτε τὰ πρὸς τέφριν ἐκ τῶν ἐπιτεργῶν τόπων, διὰ τὸ ποιῆσαι πρόσδοον.

§. 5. Δύναται δὲ συνιστᾶν ἐν τῷ ἀγρῷ παντοῖα μέταλλα, μὴ βλάπτων τὸν ἀγρόν· εἰ μὴ ἄρα μείζων ἐστὶ τῆς βλάβης ἢ περιποιουμένη πρόσδοος·

§. 6. Καὶ τοῦτο, ὅτε μὴ ὁ ἀγρὸς τοῦ ἀγροῦ διὰ τοῦ γινόμενου φθείρεται, ἢ μεγάλην καὶ τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντι ὑπερβαίνουσαν δαπάνην ἐπιζητεῖ ἢ πρόσδοος· οὔτε οἰκοδομεῖν ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰ μὴ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ὑποδοχὴν τῶν καρπῶν.

§. 7. Ἐπὶ τοῦ εἰς χρῆσιν δοθέντος οἴκου δύναται φῶτα ἐπινοεῖν⁵⁾, καὶ γράφειν, καὶ μαρμαροῦν, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τέφριν· οὐ μὴν τὰς διαίτας μεταποιεῖν, ἢ τὰς εἰσόδους ἢ τὰς κρηπτηρίας ἀνοίγειν. φιλοκαλεῖν γὰρ ὀφείλει τὸ εὐρεθῆν, μὴ ἐναλλάσσειν τὴν ποιότητα τοῦ οἴκου. οὔτε ὑψοῦν δύναται, οὔτε μὴν ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων.

§. 8. Οὐκ ἀκρατοπάγια, ἢ λουτρόν, ἢ ἐργαστήρια ποιεῖν· μισθοῦν δὲ ὡς οἶκον δύναται. οὔτε τὸ ἐσωθῆν⁶⁾ βαλανεῖον καὶ τῇ χρῆσει τοῦ δεσπότητος ἀφωρισμένον δύναται μισθοῦν, ἐπὶ τῷ λούειν δημοσίᾳ· οὔτε μάγκηπι τὸ στάβλον τὸ ἀφωρισμένον τοῖς ὑποζυγίοις τοῦ οἴκου καὶ τοῖς ὄχημασιν.

παντοῖα μέταλλα] Μετάλλον λέγεται πᾶν τὸ ἀπὸ ὀρύγματος τῆς γῆς ἐξερχόμενον, οἷον λίθοι, γύψοι, καὶ ἄλλα ἴνα τὰ τοιαῦτα. [Sch. z. II. 266.]

οὔτε ὑψοῦν δύναται] Εἰ δὲ τι ἐν τοῖσι τοῖς οἴκοις, ὧν ἔχει τὴν χρῆσιν, ἐποικοδομησῆι, οὐ δύναται μετὰ ταῦτα οὔτε ἀφαιρῆν τὸ προστεθῆν, οὔτε ἀποσπῆν· ἀποσπασθέντος μὲντοι αὐτομάτως, ἢ καταπεσόντος διὰ τὰ πρῶν ὑπ' αὐτοῦ προστεθέντος, δύναται διὰ τῆς ἐν ἑμὲ ἐκδικεῖν. [Sch. a. II. 266.]

L. 14.
D. eod.

ιδ'. Εἰ καὶ ἐκ τούτου καρπὸν ἤττονα λαμβάνει.

L. 15. pr.

D. eod. ἀνανεοῦν^{x)} δύναται· εἰ δὲ χωρισθῆι, ἐκδικεῖ αὐτό.

§. 1. Ὁ δούλων ἔχων χρῆσιν οὐ δύναται αὐτοῖς κατακεχρησθαι, ἀλλ' ἐκάστῳ πρὸς τὴν ἰδίαν αἰρεσιν·

§. 2. 3. Καὶ ἀροῦντως τρέφειν, καὶ ἐνδύειν πρὸς τὴν ἐκάστου τάξιν τε καὶ ἀξίαν· γενικῶς γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν κινητῶν οὕτως ὀφείλει κεχρησθαι, ὥστε μὴ φθεῖραι αὐτὰ τῇ σκληρότητι αὐτοῦ· ἐπειδὴ καὶ τῇ⁷⁾ περὶ τῆς αὐτῶν βλάβης ἀγωγῆς ἐνέχεται.

r) Quae uncis inclusa sunt, ipse Fabrotus se supplevisse notat in marg. p. 249. T. II. s) Sic lego. Fabr. προαιτωρία.
2) Sic lego. Fabr. τυποῦσι. u) §. 4. est in Syn. p. 170. quae eodem loco scholium hoc exhibet: τυχὸν τόπους ἀνθίων καὶ δένδρον ἀκάρπων οὐκ ὀφείλει καταστρέφειν ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων, ἵνα τυχὸν τόπους λαγαρηφόρους ποιῆσῃ, ἢ ἄλλην τινα πρόσδοον, ἢ ἀμπελώνα, ἢ ἐλαιώνα. v) Sic legit Fabr. Malim ἐμποιεῖν. w) Sic lego. Fabr. ὄν. x) Graeci pro reficere, quod habent Digesta, male legerunt reficere. y) τῇ lego. Fabr. τῆς.

et fructuarium recte usum fructurum. Sed et si plures sint, qui usumfructum debeant, singulis cautio praestatur.

De praeteritis autem damnis usufructuarius lege Aquilia tenetur, et interdicto quod vi aut clam, et furti actione. Ubi tamen cessat Aquilia, locus est actioni praetoriae: si forte agrum non excoluit, aut aquaeductum corrumpi passus sit. Idem et de eo valet, qui nudum usum habet.

Si duo usufructuarii inter se contendant, vel stipulatione definiunt, qualiter fructum sit, vel communi dividendo iudicium datur.

Meliorum conditionem proprietatis, nec vero deteriorum facere potest usufructuarius: neque enim excidit arborem frugiferam, neque quae voluptati sunt, ex locis amoenis, redditus augendi causa.

Potest autem omnis generis metalla¹⁾ in fundo instituere, si fundo non noceat: nisi forte redditus inde percepti maiores sint, quam damnum:

Et hoc, cum coelum agri per id, quod instituitur, non corrumpitur, aut sumtum magnum viresque proprietarii superantem redditus non desiderat. Neque aedificare in fundo potest, nisi quod ad fructus percipiendos necessarium sit.

In aedes fructuarias usufructuarius lumina immittere potest, et picturas, et marmora, et reliqua, quae ad oblectationem spectant: non etiam diaetas transformare, vel aditus vel latibula aperire. Excolere enim debet, quod invenit, non immutans aedium qualitatem. Neque altius tollere potest²⁾, imo nec proprietarius.

Neque meritoria, aut balneum, aut tabernas facere potest: locare autem quasi domum potest. Neque balneum, quod intus est et usui domini destinatum, locare potest, ut publice lavet: neque pistori stabulum iumentis aedium vel vehiculis destinatum.

1) omnis generis metalla] Metallum dicitur omne, quod e terrae fodinis provenit, puta lapides, gypsum et alia eiusmodi.

2) neque altius tollere potest] Si quid autem in aedibus, quarum usumfructum habet, aedificaverit, postea, quod adiectum est, neque tollere, neque evellere potest: evulsa tamen sponte, quaeque propter ea, quae nuper adiecerat, deciderunt, vindicare potest.

XIV. Licet minorem ex eo fructum percipiat.

XV. Ulp. Quod autem inaedificaverit, neque tollere, neque reficere potest: si vero dissolutum sit, hoc vindicat.

Qui mancipiorum usumfructum habet, iis abuti non potest, sed quolibet secundum conditionem eius uti:

Et sufficienter alere, et vestire secundum cuiusque ordinem et dignitatem: generaliter enim in omnibus rebus mobilibus ita uti debet, ne saevitia sua eas corrumpat: quia damni dati nomine actione tenetur.

Ὁ ἔχων ἐσθῆτος χρῆσιν, οὐχ οὕτως αὐτῇ κατα-
κέρχεται, ὡς τοῖς νομίμοις, ὧν ἡ χρῆσις ἐληγα-
τεύθη, οὔτε μισθοῦ αὐτήν. εἰ δὲ σκηρικὴ ἦν, ἢ τοιαύ-
της ἐτέρας χρείας, ἀλλαχοῦ αὐτῇ οὐ κέρχεται, μισθοῦ
δὲ αὐτήν, καὶ τὴν πένθιμον, κἄν ὁ διαθέμενος οὐκ
ἐμισθοῦ, ἀλλ' ἐκίχρα.

Κέρχεται τῷ ἐξοπλισμῷ τοῦ οἴκου καὶ τοῦ ἀγροῦ
ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων· εἰ μὴ κωλυθῆ ὑπὸ τοῦ διαθε-
μένου.

Ὁ δὲ δύναιται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων τοῦ οἴκου ἐπι-
θεῖναι δουλείαν, οὔτε κτήσασθαι, ἀλλὰ παρακατέχει.
καὶ ἐὰν τῇ ἀγορῆσι ἀπολέσῃ^{α)}, καταδικάζεται. οὔτε
ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων δύναιται παραχωρῆσαι δου-
λείαν, οὔτε ἐπιθεῖναι, κἄν συναινῇ ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων.

ιβ'. Παῦλ. Εἰ μὴ ἄρα οὐ μέλλει δι' αὐτῆς ὁ
τὴν χρῆσιν ἔχων βλάπτεσθαι· οἷον μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ
ὑποῦν. κἄται δὲ δουλείαν, καὶ ἕκοντος τοῦ τὴν χρῆ-
σιν ἔχοντος.

ιγ'. Οἴλπ. Εἰς ταρῆν τόπον ποιεῖ, συναινοῦντος
τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος. ἐσθ' ὅτε καὶ μὴ βουλομένου·
τυχόν γὰρ τὸν διαθέμενον θάπτει, μὴ ὅντος ἐτέρου
τόπου ἐπιτηδειότερου.

Ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων τέλειον σωφρονομὸν ἐπά-
γειν δύναιται τῷ δούλῳ, ἀδύλως μέντοι. ὁ δὲ τὴν
χρῆσιν ἔχων οὐ δύναιται ἐναντίας ἢ ἀήθεσιν ὑπηρε-
σίαις φθεῖρειν τὴν τέχνην τοῦ δούλου, ἢ τραύμασιν
αὐτὸν ἀμορφοποιεῖν.

Καὶ εἰς ἀποπλήρωσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀμαρτη-
θέντων ἐκδίδωσιν· οὔτε γὰρ δι' αὐτῆς, οὔτε διὰ τῆς
χρονιας χρήσεως καὶ κριότητος νομίμως ἢ χρῆσις
ἀπόλλυται. εἰ δὲ μὴ δίδωσι τὴν ἀποτίμησιν τῆς δι-
κῆς τῷ λαβόντι εἰς ἀποπλήρωσιν τὸν δούλον, ἀρνεί-
ται αὐτῷ ἢ χρῆσις.

Ὁδύλιον Ἀκουῖλιον ἔχει κατὰ τοῦ ἀνελόντος τὸν
δούλον ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων.

ιδ'. Παῦλ. Τὰ φθαρέντα δένδρα ὁ τὴν χρῆσιν
ἔχων λαμβάνει, καὶ ἀντικαθίστησιν ἄλλα.

ιε'. Πομπων. Καλῶς ληγατεύω οἰκίας χρῆσιν,
ἐπὶ τῷ δουλείαν αὐτῇ ἐπιτεθῆναι.

Ἐὰν ἐξ ἀνέμου καταπεσόντα δένδρα μὴ ἐπαίρη
ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων, ἐνάγεται παρὰ τοῦ τὴν χρῆσιν
ἔχοντος βλαπτομένου.

ις'. Οἴλπ. Ἐὰν τοὺς καρποὺς τοὺς ἐνιαυσιαίους
τοῦδε τοῦ ἀγροῦ ληγατεύσω, χρῆσιν καρπῶν δοκῶ λη-
γατεύειν.

κα'. Ἰδεμ. Εἴ τι ἐκ τοῦ πράγματος τοῦ τὴν χρῆσιν
ἔχοντος ἐπερωτήσῃ^{β)} ἢ λάβῃ ὁ δούλος, αὐτῷ προς-
πορίζει. ἐπὶ δὲ τῶν κληρονομιῶν, καὶ τῶν ληγάτων,

κβ'. Ἰδεμ. Καὶ τῶν δωρεῶν, εἰ μὲν διαθέσει τοῦ
τὴν χρῆσιν ἔχοντος κατελείφθη τῷ δούλῳ, αὐτῷ προς-
πορίζεται· εἰ δὲ διαθέσει τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος
ἢ αὐτοῦ τοῦ δούλου, τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι προςπο-
ρίζεται. καὶ οὐ ζητοῦμεν, πόθεν ἐγνώσθη τῷ κατὰλι-
πόντι ὁ δούλος. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν θανάτων αἰτία
δωρεῶν, καὶ τῶν δι' αἰτίαν τοῦ πληρῶσαι τινα ἀφροσιν
διδόμενων αὐτῷ.

κγ'. Ἰδεμ. Προςπορίζει τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι καὶ
συμφώνον παραγραφῆν, καὶ δι' ἀποχῆς ἐλευθερίαν
χρέους.

Qui vestis usumfructum habet, non sic ea abuti-
tur, ut nummis, quorum ususfructus legatus est, neque
ipsam locat. Si vero scenica erat, aut alius eius-
modi usus, alibi ea non utitur, locat autem eam, et
funebrem vestem, licet testator non locaret, sed com-
modaret. L. 15.
§. 4. 5.
D. VII. 1.

Instrumento domus et fundi utitur usufructua-
rius: nisi a testatore prohibitus fuerit. §. 6.

Qui usumfructum aedium habet, non potest im-
ponere servitutem, neque acquirere, sed retinet. Et si
non utendo eam amiserit, damnatur. Neque proprie-
tatis dominus servitutem potest remittere, neque im-
ponere, etiamsi usufructuarius consentiat. §. 7.

XVI. Paul. Nisi per eam usufructuarius damnum
non sit passurus: veluti ne sibi altius tollere liceat.
Acquirat autem servitutem etiam invito usufructuario. L. 16.
D. eod.

XVII. Ulp. Locum religiosum facit, consentiente
usufructuario. Interdum et eo invito: fortasse enim
testatorem sepelit, cum non esset alius locus oppor-
tunior. L. 17. pr.
D. eod.

Proprietarius plenam coercionem irrogare servo
potest, citra dolum tamen. Usufructuarius autem
contrariis vel inusitatis ministeriis artificium servi
corrumpere non potest, nec eum cicatricibus defor-
mare. §. 1.

Et noxae dare servum, qui deliquit, potest: ne-
que enim per eam, neque per usucapionem iure usus-
fructus amittitur. Si vero fructuarius ei, qui noxae
accepit, litis aestimationem non praestat, denegatur
ei ususfructus. §. 2.

Utilem legis Aquiliae actionem adversus eum, §. 3.
qui servum occidit, usufructuarius habet.

XVIII. Paul. Demortuas arbores consequitur usu-
fructuarius, et alias substituit. L. 18.
D. eod.

XIX. Pompon. Recte usumfructum aedium lego,
ut servitus eis imponatur. L. 19. pr.
D. eod.

Si arbores vento deiectas proprietarius non tol-
lat, ab usufructuario, cui id nocet, convenitur. §. 1.

XX. Ulp. Si fructus annuos certi fundi lega-
vero, usumfructum legare videor. L. 20.
D. eod.

XXI. Idem. Si quid ex re fructuarii servus sti-
puletur aut accipiat, ipsi acquirit. In hereditatibus
vero et legatis, L. 21.
D. eod.

XXII. Idem. Et in donationibus, si quidem con-
templatione usufructuarii servo relictum sit, ipsi ac-
quiritur: sin vero contemplatione proprietarii vel
ipsius servi, proprietario acquiritur. Nec quaerimus,
unde servum cognitum habuerit, qui reliquit. Idem
et in mortis causa donationibus et in his, quae con-
ditionis cuiusdam implendae causa ipsi data sunt,
obtinere. L. 22.
D. eod.

XXIII. Idem. Pacti quoque exceptionem usufruc-
tuario acquirit, et per acceptilationem debiti libera-
tionem. L. 23. pr.
D. eod.

α) Sic lego. Fabr. ἀπολέσθ. β) Sic Fabr. Legendum videtur ἐπερωτήσθ.

L. 23. §. 1. Καὶ τὰ ἐξ ὑπηρεσίας· καὶ ἀναγκάζεται ἐργάζε-
D. VII. 1. σθαι· μετρίως γὰρ ὑπ' αὐτοῦ σωφρονίζεται· οὐ μὴν
βιουσιζέται, ἢ φραγελλίζεται.

L. 24. κδ'. Παῦλ. Ἐάν τῷ εἰς χοῦσίν μοι δοθέντι δούλω
D. eod. ἐπερωτηθῆ ὁ μέλλων μοι δωρεῖσθαι, ἐμοὶ ἐνέχεται·
καλῶς γὰρ διὰ τοῦ τοιοῦτου δούλου ἐπερωτῶ.

L. 25. pr. κέ'. Οὐλίπιαν. Εἰ δὲ καὶ ἐμαντῶ ἐπερωτήσω, ἢ
D. eod. κατὰ δωρεάν δούλω, οὗ τὴν χοῦσιν ἔχεις, καὶ κατα-
βληθῆ τῷ δούλω, σοὶ προσπορίζεται, ἐν ᾧ σε λαβεῖν
ἠθέλον.

§. 1. Ἐσθ' ὅτε ἐν ἡρημένῳ ἐστὶν ὁ διὰ τοῦ εἰς χοῦσιν
ὄντος δούλου προσπορισμός, ἐνθα πρῶγμα λάβῃ ἐξ
ἀγορασίας, μὴ δεδωκὼς τὸ τίμημα, ἀλλ' ἀσφαλιζό-
μενος· εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν τοῦ τὴν χοῦσιν ἔχοντος δώ-
σει τὰ χρήματα, ἢ ἐπερωτήσῃ μέλλων δανείζειν,
αὐτῷ ἄνωθεν προσπορίζεται· εἰ δὲ μὴ, τῷ τὴν δεσπο-
τείαν ἔχοντι· εἴτε συνεστῶσης τῆς χοῦσεως, εἴτε λυ-
θείσης παράσχη· εἰ δὲ ἐκ τῶν ἀρμοζόντων ἐκατέρῳ
δῶ τὰ χρήματα, τοῖς δυοῖ προσπορίζει πρὸς τὴν ἀνα-
λογίαν τῶν νομισμάτων. εἰ δὲ δέκα νομίσματα συμ-
φωνήσας, ἀνὰ δέκα δέδωκεν ἐκ τῶν ἐκατέρῳ ἀρμοζόν-
των, ὁ δεσπότης τῶν ὕστερον καταβληθέντων ἐδικεῖ
αὐτά, ἢ διαπανθθέντων ἀπαιτεῖ. εἰ δὲ τὰ εἴκοσι νο-
μίσματα ἅμα ἐν ἀποκομίῳ δέδωκεν, οὐδὲν αὐτῶν
ἐποίησε τοῦ λαβόντος, ὡς πλεον δούς· καὶ τέως ὁ
προσπορισμὸς σχολάζει.

§. 2. Εἰ δὲ καὶ τὰς ἰδίας ὑπηρεσίας ὁ δούλος μισθώ-
σει, ἢ μὲν ἐπερωτήσῃ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἢ χοῦσις
συνέστη, τῷ τὴν χοῦσιν ἔχοντι προσπορίζεται· τοῦ δὲ
μετὰ ταῦτα, πρὸς τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντα^{b)} μετέ-
ρχεται ἀπὸ τοῦ τὴν χοῦσιν ἔχοντος· εἰ καὶ τὰ μάλιστα
μὴ πέφυκεν ἢ ἐπερωτήσῃ ἀπᾶς προσπορισθείσά τινι,
μεταβαίνειν εἰς ἕτερον· πλὴν κληρονόμου, καὶ τοῦ
υἱοθετοῦντος^{c)}. εἰ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν λη-
γατενθῆ σοι δούλου χρήσις, καὶ μισθώσεις αὐτόν,
καὶ ὑποστῆς καταστάσεως ἀλλαγὴν, καὶ ἀποκαταστῆς,
μετέρχεται ἢ ἐπερωτήσῃ πρὸς τὸν τὴν δεσποτείαν
ἔχοντα, καὶ ἐξ αὐτοῦ πρὸς σὲ ὑποστρέφει.

§. 3. Ὅπερ οὐ δύναται προσπορισθῆναι τῷ τὴν χοῦσιν
ἔχοντι, προσπορίζεται τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι· ὡς
εἴαν ὁ δούλος ἐκ πράγματος τοῦ τὴν χοῦσιν ἔχοντος
ἐπερωτῆ ὀνόματι τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος. οὐ κα-
λῶς δὲ ἐπερωτᾷ ὀνόματι τοῦ τὴν χοῦσιν ἔχοντος, μὴ
ἐκ πράγματος αὐτοῦ, ἢ ἐξ ὑπηρεσίας ἰδίας.

§. 4. Ἐάν ὁ εἰς χοῦσιν δοθεὶς δούλος ἑαυτοῦ δοθῆναι
χοῦσιν ἐπερωτήσῃ, ἢ ἀπροσώπως, ἢ ὀνόματι τοῦ τὴν
δεσποτείαν ἔχοντος, αὐτῷ προσπορίζει· ὡςπερ ὁ κοινὸς
δούλος τὸ τοῦ ἐνὸς πρῶγμα ἀνισχύρως εἰς πρόσωπον
αὐτοῦ ἐπερωτᾷ. εἰς δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου ἐπε-
ρωτῶν, ὅλον αὐτῷ προσπορίζει.

§. 5. Ὅ τὴν χοῦσιν ἔχων οὐκ ἰσχυρῶς τῷ δούλω τὰς
ὑπηρεσίας μισθοῖ, οὔτε τῷ καλῇ πίστει δουλεύοντι.
εἰ δὲ καὶ ὁ εἰς χοῦσίν μοι δοθεὶς δούλος μισθώσεται
πρῶγμα, οὐκ ἐνέχομαι. κανονικῶς γὰρ ὅπερ ἂν τις
ἐπερωτῶν ἄλλον ἐμοὶ προσπορίζει, τοῦτο ἀνισχύρως
ἐπερωτᾷ με· εἰ μὴ ὀνόματι τοῦ δεσπότητος ἐπερωτήσῃ
με, ἢ μισθώσεται.

§. 6. Ἐάν ὅσι δύο χοῦσιν ἔχοντες, ἢ καλῇ πίστει νο-
μίς, καὶ ἐπερωτήσῃ ὁ δούλος ἐν πράγματι τοῦ ἐνός,
τὸ ἥμισυ αὐτῷ προσπορίζει, καὶ τὸ ἥμισυ τῷ δεσπότητι.

Et quod opera sua acquirit: et cogitur operari:
modice enim ab usufructuario castigatur: non tam-
en torquetur aut flagellis caeditur.

XXIV. Paul. Si quis mihi donaturus servo in
usumfructum mihi dato stipulanti sponderit, mihi
tenetur: recte enim per eiusmodi servum stipulor.

XXV. Ulpian. Sed etsi mihi ipsi stipuler, aut
donandi animo servo, cuius usumfructum habes, et
servo solvatur, tibi acquiritur, si te id accipere
volui.

Interdum in pendenti est acquisitio per servum
fructuarium, puta cum rem accepit ex causa emtio-
nis, nec pretium solvit, sed tantum de eo cavet. Nam
si ex re usufructuarii pecuniam dederit, aut stipu-
latus sit mutuum pecuniam daturus, ipsi retro acqui-
ritur: sin minus, proprietario: sive durante usufructu,
sive extincto numeraverit. Quodsi ex re utriusque
pecuniam dederit, utrique acquirit pro rata pretii.
Si vero decem dari convenerit, et dena solverit ex
re singulorum, dominus eorum, quae postea soluta
sunt, ea vindicat¹⁾, aut si nummi consumti fuerint,
condicit. Si vero viginti simul in sacculo solvit,
nihil eorum fecit accipientis, quia plus solvit: et in-
terim acquisitio vacat.

Sed et si operas suas servus locaverit, stipulatio
quidem eius temporis, quo usufructus constitit, ac-
quiritur usufructuario: sequentis vero ad propieta-
rium a fructuario transit: quamvis non soleat stipu-
latio semel alicui quaesita ad alium transire: nisi ad
heredem et arrogatorem. Sed si usufructus servi
tibi in annos singulos fuerit legatus, eumque loca-
veris, et capitis deminutionem passus sis²⁾, et resti-
tutus fueris, stipulatio ad dominum proprietatis transit,
et ab eo ad te redit.

Quod acquiri non potest³⁾ usufructuario, pro-
prietario quaeritur: veluti cum servus ex re fructuarii
nomine proprietarii stipulatur. Non recte autem sti-
pulatur fructuarii nomine, si non ex re eius, vel ex
operis suis stipulatur

Si servus in usumfructum datus sui ipsius usum-
fructum dari stipuletur, vel sine mentione personae,
vel nomine proprietarii, ipsi acquirit: quemadmodum
servus communis alteri ex dominis inutiliter rem
suam stipulatur. Personae autem alterius stipulans,
solidum ei acquirit.

Usufructuarii servo operas eius inutiliter locat,
ut et ei, qui bona fide servit. Sed et si servus in
usumfructum mihi datus rem a me conducat, non
obligor. Regulariter enim⁴⁾ quod quis ab alio sti-
pulando mihi acquirit, id inutiliter a me stipulatur:
nisi nomine domini stipuletur a me, vel conducat.

Si duo sint usufructuarii, vel bonae fidei pos-
sessores, et servus ex alterius re sit stipulatus, dimi-
dium ei acquirit, et dimidium domino⁵⁾; id est, illi,

^{b)} Fabr. πρὸς τὸν τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι. Quod haud dubie falsum emendavi, ut in textu repositum est. ^{c)} Lego υἱοθετοῦντος. Fabr. υἱοθετηθέντος. Postea lege μισθώσεως.

ἤτοι τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι. εἰ δὲ ὀνόματι αὐτοῦ ἢ κελεύσει αὐτοῦ ἐπερωτήσῃ, τὸ πᾶν αὐτῷ προσπορίζεται.

Παντὶ τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι τὰ ἐκ πράγματος ἢ ἔξ ὑπηρεσίας τοῦ δούλου προσπορίζεται.

ἐκδικεῖ αὐτὰ] Ἀρρεώσθητα γὰρ κατεβλήθησαν. [Sch. b. II. 266.]

ὑποστῆς καταστάσεως ἀλλαγῆν] Τυχὸν διὰ τι ἀμάρτημα ἐξορισθῆ, ἢ εἰς ἔργον μεταλλοῦ δοθῆ. [Sch. c. II. 266.]

ὁπερ οὐ δύναται προσπορισθῆναι] Ζήτησον ἐν τῷ α'. τι. τοῦ μά. βιβλίου ἐν τῷ τέλει διγ. κγ. θεματισμὸς Ἐναντιοφανοῦς τοῦ παρόντος κεφαλαίου. ἔχει γὰρ οὕτως· ὁ εἰς χρῆσιν δοθεὶς δούλος, ἀχρηστῶς ἐπερωτῆ ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος τῷ δεσπότη, ἢ τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι· εἰ δὲ ἐκ πραγμάτων τοῦ δεσπότου ἐπερωτήσῃ τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι, ἢ τῷ δεσπότη, ἔρρωται· καὶ εὐρίσκειται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων καταβολῆς, οὐ μὴν ἀγωγῆς δεκτικός. [Sch. d. II. 266.]

κανονικῶς γὰρ] Τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ οἰκέτης, καθ' οὗ ἔχω τὴν χρῆσιν, ἢ ὁ καλῆ πίστει δολιεύων μοι, τουτέστιν ἐπὶ μισθῷ, ἐμοὶ προσπορίζει ἔξ ἐπερωτήσεως· οὐ μὴν ἐμὲ ἐπερωτῶν, ἔτερον προσπορίζει· εἰ μὴ τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι ἐπερωτήσῃ. [Sch. e. II. 266.]

καὶ τὸ ἡμισυ τῷ δεσπότη] Κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· τὰ μὴ δυνάμενα ἐν τῶν τὴν χρῆσιν ἔχοντων προσπορισθῆναι, τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι προσπορίζεται. [Sch. f. II. 267.]

κς'. Παῦλ. Ἐὰν ὁ εἰς χρῆσιν ἂν δούλος μισθώσῃ τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, καὶ ἐνισταμένης τῆς μισθώσεως φθαρῆ ἢ χρῆσις, τὸ ὑπολειπόμενον τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι ἀνήκει. εἰ δὲ καὶ δῆλον ἔξ ἀρχῆς ἐπερωτήσῃ ποσὸν ὑπὲρ δῆλων ὑπηρεσιῶν, καὶ ὑποστῆ καταστάσεως ἐναλλαγῆν ὁ χρῆσιν ἔχων, τὸ αὐτὸ λέγομεν.

κζ'. Οὐλπ. Οἱ ἐν τῇ προσχωρήσει τῆς χρήσεως ἰστάμενοι καρποί, κἂν πέπειροι ὦσι, τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος εἰσίν.

Εἰ καὶ ὁ δεσπότης εἰώθει τοῖς ἐργαστηρίοις εἰς ἴδια φορτία κεκοῖσθαι, ἢ εἰς πραγματείας, δύναται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων αὐτὰ μισθοῦν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ τὸ μὴ καταφρονητικῶς ἢ ὑβριστικῶς χρῆσασθαι τῇ χρῆσει.

Ἐὰν ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων διδάξῃ τὸν δούλον ἐπιστήμην ἢ τέχνην, κέρηται αὐταῖς.

Τὸ δ) τέλος τοῦ κανάλου καὶ τοῦ ὑδραγωγίου, καὶ τῆς ὀδοστρωσίας καὶ τῆς στρατιωτικῆς παρόδου καὶ τοῦ πολιτικοῦ (τυχὸν γὰρ ἔθος ἐστὶν ὀλίγον τιμήματος καρποὺς πιπράσκειν τῇ πόλει τοὺς κτήτορας) καὶ τὰ δημόσια τέλη ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων δίδωσιν.

Ἐὰν ἐπίκειται δουλεία τῷ ἀγρῷ, ἐνέχεται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων, κἂν ἔξ ἐπερωτήσεως ἐποφείληται.

Εἰ δὲ καὶ δούλος ἐπὶ τῷ κωλύεσθαι τινῶν ἐπράθη, ὀφείλει ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων αὐτοῦ ταῦτα παραφυλάττειν.

κη'. Πομπων. Τῶν παλαιῶν χρυσῶν τε καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, οἷς ἀντὶ λιθαρῶν χρώμεθα, ληγατεύεται ἢ χρῆσις.

κθ'. Οὐλπιαν. Πάντων τῶν πραγμάτων ληγατεύειν τὴν χρῆσιν δυνάμεθα, ἐν ᾧ μὴ ὑπερβαίνει τοῦ ὀκταονγκίου τὴν ἀποτίμησιν.

λ'. Παῦλ. Δύναται ὁ κληρονόμος ὑποῦν τὴν παρ' αὐτῷ μέινασαν οἰκίαν, καὶ σκοτίζειν τὰ φῶτα τοῦ εἰς χρῆσιν δοθέντος οἴκου· ὥστε μέντοι μέτριον φῶς ἔῃν), τὸ δυνάμενον ἀρκέσαι τοῖς οἰκοῦσιν.

λα'. Ἰδεμ. Ἐκ πράγματος τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος

qui proprietatem habet. Sed si nomine eius aut iussu eius stipulatus sit, solidum ei acquirit.

Omni usufructuario ex re eius, vel ex operis L. 25. §. 7. servi acquiritur. D. VII. 1.

1) ea vindicat] Indebita enim soluta sunt.

2) capitis deminutionem passus sis] Fortasse propter delictum quoddam deportatus, vel in opus metalli damnatus est.

3) quod acquiri non potest] Quaere in tit. I. libri 41. in fine dig. 23. Enantiophanes speciem huius capitis sic proponit. Servus in usumfructum datus ex re fructuarii domino vel fructuario inutiliter stipulatur: si vero ex re domini fructuario vel domino stipulatur, valet: et fructuarius ita solutionis, nec vero actionis capax deprehenditur.

4) regulariter enim] Hoc ait, quia servus, in quem usumfructum habeo, vel qui mihi bona fide servit, hoc est, mercede data, mihi ex stipulatione acquirit: nec vero a me stipulando alteri acquirit: nisi domino stipuletur.

5) et dimidium domino] Secundum regulam, quae dicit: quae uni ex pluribus usufructuariis acquiri non possunt, domino acquiruntur.

XXVI. Paul. Si servus fructuarius operas suas locaverit, et durante locatione ususfructus interierit, quod superest, ad proprietarium pertinet. Sed et si ab initio certam summam propter operas certas stipulatus fuerit, et fructuarius capitis deminutionem passus sit, idem dicimus. L. 26. D. eod.

XXVII. Ulp. Fructus die ususfructus cedente pendentes, licet maturi sint, fructuarii sunt. L. 27. pr. D. eod.

Si et dominus solitus erat, tabernis ad merces suas uti, vel ad negotiationem, fructuarius eas locare potest: sufficit enim ei, non contumeliose vel iniuriose uti usufructu. §. 1.

Si usufructuarius servum disciplina vel arte instituerit, his utitur. §. 2.

Quod cloacae et aquaeductus nomine pendetur, et ad viam muniendam, et ad transitum exercitus, et quod municipio (nam solent fortasse possessores municipio fructus vilioris pretio vendere) et publica tributa fructuarius praestat. §. 3.

Si servitus imposita est fundo, fructuarius tenetur, licet ex stipulatione debeatur. §. 4.

Sed et si servus ea lege, ut quibusdam interdiceretur, venierit, haec fructuarius debet observare. §. 5.

XXVIII. Pompon. Nummorum aureorum et argenteorum veterum, quibus pro gemmis utimur, ususfructus legatur. L. 28. D. eod.

XXIX. Ulpian. Omnium bonorum usumfructum legare possumus, nisi excedat bessis aestimationem. L. 29. D. eod.

XXX. Paul. Heres aedes, quae apud se remanserunt, altius tollere potest, et obscurare lumina aedium in usumfructum datarum: ut tamen modicum lumen relinquat, quod habitantibus sufficere possit. L. 30. D. eod.

XXXI. Idem. Ex re usufructuarii est etiam, quod L. 31. D. eod.

d) §. 3. est in Syn. p. 170. e) Fabr. ἰάν.

ἔστι, καὶ ὑπερ τῷ δούλῳ χαρίζεται, ἢ παραχωρήσει, καὶ ὑπερ ὁ δούλος κερδανεῖ ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν αὐτοῦ πραγμάτων.

L. 32. D. VII. 1. λβ'. Πομπόνιος. Ὁ παραδιδούς οἶκον ἢ ἀγρὸν δύναιται ὑπεξαίρειν χοῆσιν φιλήν, καὶ χοῆσιν καρπιῶν καὶ βοσκήν καὶ οἰκήσιν, καὶ μέγχι καιροῦ, ἢ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ ἐπέξειλότος^{f)}).

L. 33. pr. D. eod. λγ'. Παπιναν. Ἐὰν ληγατευθῆ μοι ἡ δεσποτεία καὶ σοι ἡ χοῆσις, καὶ τελευτήσης περιόντος τοῦ διαθεμένου, οὐδὲν μένει παρὰ τῷ κληρονόμῳ.

§. 1. Ἐν τισι θεμασι οὐκ ἔοικεν ἡ χοῆσις τῷ μέρει τῆς δεσποτείας· ἐὰν γὰρ ἐναχθῶ περὶ μέρους δεσποτείας ἢ χοῆσεως, καὶ νικήσω, εἴτα προσανξήσει μὲν ἔτερον μέρος, καὶ ἐκδικεῖ αὐτὸ ὁ ἡττηθείς, ἐν τῷ τῆ δίκη τῆς δεσποτείας κέρρημαι τῆ τῆς καταδίκης ἀγωγῆ^{g)}· οὐκέτι δὲ καὶ περὶ τῆς χοῆσεως.

Ἐν τισι θεμασι] Ἐὰν δύο τοῦ ληγατευθῆ ἀγρός, ἢ κατὰ δεσποτείαν, ἢ κατὰ χοῆσιν· εἴτα ὁ μὲν εἰς ἀποδέξεται τὸ ληγατον, ὁ δὲ ἕτερος διασκέπτεται· καὶ ἐν τῷ μεταξὺ κινῆσει τις ἐκδικῶν τὸν ἀγρὸν καὶ ἡττηθῆ· συμβῆ δὲ ἐκ παραιτήσεως τοῦ συλληγαταρίου προσανξείν τὸ μέρος αὐτοῦ τῷ ἐξ ἀρχῆς ἀποδεξαμένῳ, καὶ ὁ δικασόμενος καὶ ἡττηθείς ἀνακινήσῃ πάλιν τὴν δίκην· εἰ μὲν κατὰ δεσποτείαν καταλείψῃ τὸ ληγατον, ἐμβαλλεται τῆ τῆς χοῆσεως παραγοραῆ· εἰ δὲ κατὰ χοῆσιν, δύναται αὐθις κινεῖν, μὴ βλαπτόμενος ἐν τῆς προσανξήσεως, διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα, ἐν πολλοῖς θεμασι μὴ εἶναι τὴν χοῆσιν μέρος τῆς δεσποτείας. [Sch. g. II. 267.]

L. 34. pr. D. eod. λδ'. Ἰουλιαν. Ἐὰν δύο τισι χοῆσις ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν ληγατευθῆ, ὁ πρῶτος ὀνομασθεὶς πρῶτως κέρρηται. εἰ δὲ ὁμώνυμοὶ εἰσι καὶ μὴ συμφωνοῦσι, τίνα δεῖ πρῶτον νευηθῆναι, ἀλλήλοισ ἐμποδίζουσι. εἰ δὲ ὁ εἰς αὐτῶν ἐν τῷ ὑρμόζοντι αὐτῷ ἐνιαυτῷ τὴν δεσποτείαν κτήσεται, οὐκ ἔχει τὴν χοῆσιν ἐν τῷ μεταξὺ. ὁ δὲ ἄλλος μόνον τὸν ἴδιον νέμει χρόνον. εἰ δὲ τὴν δεσποτείαν ἐκποιήσῃ, ἔχει τὴν χοῆσιν· καὶ ὅτε γὰρ ὑπὸ ἀίρεσιν χοῆσις ληγατευθῆ μοι, καὶ κτήσωμαι τὴν δεσποτείαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐκποιήσω αὐτήν, λαμβάνω τὴν χοῆσιν ἐξιοῦσης τῆς αἰρέσεως.

§. 1. Ἐὰν τῷ μισθωτῷ μου ληγατεύσω τὴν χοῆσιν, οὐ δίδωμι λοιπὸν τὸ μίσθωμα· καὶ εἴ τι περὶ τὴν μίσθωσιν ἐδαπάνησε, λαμβάνει διὰ τῆς ἐπὶ μισθώσει ἀγωγῆς.

§. 2. Εἰ μὲν οἶκον ληγατευθῆ μοι χοῆσις, καὶ καυθῆ, οὐκ ἔχει χώραν τοῦ ἐδάφους χοῆσις. εἰ δὲ ὕλιον τῶν πραγμάτων ληγατευθῆ, καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν οἶκον ἔχει τοῦ ἐδάφους τὴν χοῆσιν.

Ἐὰν δύο τισι] Οἷον, τελευτῶν τις κατέλιπε τὴν δεσποτείαν τοῦ πράγματος αὐτοῦ τῷ Ἰωάννῃ· τὴν δὲ χοῆσιν τῷ Πέτρῳ, καὶ τῷ εἰρημένῳ Ἰωάννῃ, καὶ τῷ Παύλῳ, τοῦ ἔχειν αὐτοῦ τὴν τοιαύτην χοῆσιν ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν. πρῶτος οὖν ὁ Πέτρος τὴν χοῆσιν λαβαῖν, καὶ τὴν δεσποτείαν παρὰ τοῦ Ἰωάννου μετὰ καὶ τῆς χοῆσεως αὐτοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἰδίας χοῆσεως ἐξωνησαμένος, οὐ δοκεῖ ἤδη τῆς αὐτοῦ χοῆσεως παυσάμενης, καὶ τῆς τοῦ Ἰωάννου ἀρχθείσης, τὴν τοῦ Παύλου χοῆσιν κατοσχέειν, οἷα μετὰ τὴν τοῦ Ἰωάννου χοῆσιν, τοῦ Παύλου τὴν αὐτῷ καταλειφθεῖσαν χοῆσιν νευηθῆναι βοηθουμένου. [Sch. h. II. 267.]

L. 35. pr. D. eod. λε'. Ἰδεμ. Ἐὰν ἐπειέλθῃ τὴν κληρονομίαν βραδύτερον ὁ κληρονόμος, ὥστε βραδύτερον τὴν χοῆσιν ἐλθεῖν πρὸς τὸν ληγατάριον, καταδικάζεται.

§. 1. Ἐληγατεύθῃ μοι δούλον χοῆσις, ἐφ' ᾧ ἔλευθερω-

servo donaverit, vel concesserit, et quod ex administratione rerum eius servus lucrifecerit.

XXXII. Pomponius. Qui aedes vel fundum tradit, excipere potest nudum usum et usumfructum, et pastionem, et habitationem, vel ad tempus, vel usque ad mortem ipsius, qui excepit.

XXXIII. Papinian. Si legata sit mihi proprietates, et tibi ususfructus, et vivo testatore decesseris, nihil apud heredem remanet.

In quibusdam casibus¹⁾ ususfructus non est similis parti domini: si enim domini vel ususfructus portio a me petatur, et vicero, deinde altera pars accrescat, et victus eam vindicet, in lite quidem proprietatis utor rei iudicatae exceptione: non etiam in lite de usufructu.

1) in quibusdam casibus] Si duobus fundus legatus sit, vel quoad proprietatem, vel quoad usumfructum: deinde unus eorum legatum acceperit, alter vero deliberet: et interim quis eum fundum vindicaverit et victus sit: propter repudiationem autem collegatarii pars eius ei, qui ab initio legatum agnovit, accreverit, et qui egit et victus est, litem instauret: si quidem proprietates legata sit, summovetur exceptione rei iudicatae: si vero ususfructus, denuo agere potest, nec nocet ei portio, quae accrevit, propter regulam, quae dicit, in multis casibus usumfructum non esse partem domini.

XXXIV. Julian. Si duobus¹⁾ ususfructus alternis annis legatus sit, qui prior nominatus est, prior utitur fructu. Si vero eiusdem nominis sint, nec inter se consentiant, uter prior possidere debeat, invicem se impediunt. Quodsi unus ex his anno sibi competente proprietatem acquisiverit, interim usumfructum non habet. Alter vero suo tantum anno possidet. Si vero proprietatem alienaverit, habet usumfructum: nam etsi sub conditione ususfructus mihi legatus sit, et medio tempore proprietatem acquisiero, eamque alienavero, existente conditione usumfructum habeo.

Si colono meo usumfructum legavero, non praestat in posterum mercedem: et si quid in rem conductam impenderit, hoc actione conducti recipit.

Si quidem aedium ususfructus mihi legatus sit, et incensae fuerint, areae ususfructus locum non habet. Si vero omnium bonorum ususfructus legatus sit, etiam exustis aedibus areae usumfructum habet.

1) si duobus] Verbi gratia, quidam moriturus rei suae proprietatem reliquit Iohanni: usumfructum autem Petro et dicto Iohanni et Paulo, ut alternis annis uterentur. Petrus igitur primus accepto usufructu, et proprietate a Iohanne una cum usufructu eius eo anno, quo ipse frueretur, emta, non videtur iam suo usufructu cessante, et Iohannis usufructu incipiente, Pauli usumfructum occupare, cum post Iohannis usumfructum Paulus ad legatum sibi usumfructum admittatur.

XXXV. Idem. Si heres tardius hereditatem adierit, ut tardius ususfructus ad legatarium perveniret, condemnatur.

Ususfructus servi mihi legatus est ea lege, ut

f) Fabr. ἐπέξειλότος. g) Sic Fabr. Legendum παραγοραῆ. Lege ἀνακίνηση pro ἀνακινήση in scholio.

θῆναι αὐτόν, ὅτε παύσομαι νέμεσθαι. ἐὰν λάβω τὴν διατίμησιν τοῦ ληγάτου, οὐκ ἔλευθεροῦται ἕως οὗ ἀποθάγω, ἢ καταστάσεις ἐναλλαγὴν ὑποστῶ· δοκῶ γὰρ τὸν δούλον, ὑπὲρ οὗ ἔλαβόν τι, νέμεσθαι.

λς'. Ἀφρικ. Ἐὰν ληγατεύσω χοῦσιν ἐδάφους, καὶ ἐπικτήσω οἶκον, καὶ πέση, ἢ καυθῆ ζῶντός μου, μένει τοῦ ἐδάφους ἢ χοῦσις· οὐ μὴν τὸ ἐναντίον, ἐνθα οἴκου ἢ φιάλης ληγατεύσω χοῦσιν, καὶ ὁ μὲν πέση εἰς ἔδαφος, ἢ δὲ χωνευθῆ, καὶ ζῶν ἀνακτίσω τὸν οἶκον, ἢ ποιήσω τὴν φιάλην.

Ἐὰν ἐπερωτήσω ἀγρόν, ὑπεξηρημένης χρήσεως, καὶ τελευτήσῃ ὁ ὁμολογήσας, εἰ μὲν διὰ τὸ συστήσασθαι εἰς πρόσωπον ἕτερον τὴν χοῦσιν ὑπεξείλε, μόνην τὴν δεσποτείαν δίδωσιν ὁ κληρονόμος· εἰ δὲ εἰς ἴδιον πρόσωπον ἐξείλε, δίδωσι καὶ τὴν χοῦσιν. εἰ γὰρ ληγατευθῆ μοι χωρὶς χρήσεως, καὶ πρὶν ἢ λάβω τελευτήσῃ ὁ κληρονόμος, μετὰ τῆς δεσποτείας καὶ τὴν χοῦσιν λαμβάνω· ὥσπερ ὅτε ληγατευθῆ ὑπὸ αἵρεσιν, καὶ ἠρτημένης αὐτῆς ἀποθάγῃ ὁ κληρονόμος.^{h)}

Ἐάνⁱ⁾ ὑπέρθεσιν ποιήσαντος τοῦ κληρονόμου, ἀποθάγῃ ὁ εἰς χοῦσιν δοθεὶς δούλος, εἰς τὸ διαφέρειν καταδικάζεται ἀπὸ τῆς ὑπερθέσεως, ἕως τῆς τοῦ δούλου τελευτῆς.

μγ'. Καὶ^{k)} μέρους οὐσίας ληγατεύεται χοῦσις καρπῶν, καὶ ἐὰν μὴ ἐκφωνηθῆ, πόσον μέρος τὸ ἡμῖσι νοοῦμεν.

νς'.^{l)} Γαι. Ἡ χοῦσις τῶν καρπῶν τῆς πόλεως μετὰ ἑκατὸν ἔτη σβέννυται, ὡς ὁ μακροχρόνιος^{m)} ἀνθρώπος.

ξβ'. Τρυφῶν ζεται. ὅσα δὲ αὐτὸς ἐνέκλεισεν, ἢ αὐτομάτως ἐπέπεσεν μετὰ τὴν σύστασιν τῆς χρήσεως, αὐτοῦ γίνεται.

ξγ'. Παῦλ. Καὶ τὸ μὴ ὄν ἐμὸν ἑτέρῳ παραχωρεῖν δύνυμαι· τὴν γὰρ χοῦσιν τοῦ ἀγροῦ μου, ἢν ἕτερος ἔχει, παραχωρεῖν ἄλλῳ δύναμαι.

ξδ'. Οὐλπιαν. Καὶ μετὰ προκάταρξιν ἀπολέγων τῆς χοῦσις ὁ τὴν χοῦσιν ἔχων οὐκ ἀναγκάζεται τὸν οἶκον ἀνανεοῦν, ἐν οἷς ἢ τοιαύτη δαπάνη αὐτῷ ἐπικειται, ἀλλ' ἔλευθεροῦται.

καὶ μετὰ προκάταρξιν] Ὅ τὴν χοῦσιν ἔχων ἐὰν εἰς δικαστήριον ἔλκυσθῆ παρὰ τοῦ δεσπότητος ἔχοντος ἐπανορθῶσαι τὸν καταπιπτόντα οἶκον, οὐκ ἀναγκάζεται τοῦτο ποιῆσαι, εἰ ἀποτάξῃται τῇ χοῦσει. [Sch. i. II. 267.]

ξε'. Πομπων. Εἰ μὴ ἕρα ἔργῳ αὐτοῦ ἢ τῶν αὐτοῦ ἢ βλάβῃ γέγονεν. ὀφείλει δὲ πάντα ποιεῖν, ὅσα περὶ τὰ ἴδια ποιεῖ ἐπιμελῆς οἰκοδεσπότης.

Τὰ ἐν ζῳῇ τοῦ διαθεμένου παλαιωθέντα ὁ κληρονόμος ἀνανεοῦν οὐκ ἀναγκάζεται· ὥσπερ οὔτε ἡνίκα ἢ δεσποτεία τινὲ ληγατευθῆ.

ξς'. Παῦλ. Ἀριούξει κατὰ τοῦ χοῦσιν ἔχοντος ὁ Ἀκούλιος, καὶ ἢ περὶ ὑποφθορᾶς δούλου ἀγωγῆ, καὶ ἢ περὶ ὑβρεως, ἐὰν βωσανίσις χεῖρονα τὸν δούλον ἐποίησεν.

liber esset, cum possidere desiissem. Si aestimationem legati accepero, donec moriar, aut capitis deminutionem patiar, liber futurus non est: servum enim possidere videor, pro quo aliquid accipi.

XXXVI. African. Si usumfructum areae lega- L. 36. pr. vero, et in ea aedificium extruxero, illudque deciderit D. VII. 1. vel deustum sit me vivo, ususfructus areae remanet: nec vero vice versa, si aedium aut scyphi usumfructum legavero, et aedes ad aream deciderint, ex scypho autem massa facta sit, ego autem vivus aedes restituerō, vel ex massa iterum scyphum fecero.

Si stipulatus sim fundum deducto usufructu, et §. 1. promissor decesserit, si quidem ideo exceperit usumfructum, ut in alterius persona constitueretur, solam proprietatem heres praestat: si vero suae personae usumfructum exceperit, heres etiam usumfructum praestat. Si enim detracto usufructu proprietatem mihi legata sit, et heres, priusquam consecutus essem proprietatem, decesserit, cum proprietate usumfructum quoque consequar: quemadmodum cum sub conditione legatus fuerit, et pendente ea heres decesserit.

Si herede moram faciente servus mortuus sit, §. 2. cuius usus relictus est, in id quod interest condemnatur a tempore morae, usque ad servi mortem.

XLIII. Etiam partis bonorum ususfructus lega- L. 43. tur, et si expressa non fuerit pars, dimidiam partem D. eod. intelligimus.

LVI. Gai. Ususfructus civitatis post centum an- L. 56. nos extinguitur, sicut longaevis homo. D. eod.

LXII. Tryphon. Quae vero ipse incluserit, L. 62. §. 1. vel sua sponte inciderint post constitutum usumfru- D. eod. ctum, ipsius sunt.

LXIII. Paul. Etiam quod meum non est, alii ce- L. 63. dere possum: nam fundi mei usumfructum, quem D. eod. alius habet, alii cedere possum.

LXIV. Ulpian. Post litem quoque contestatam¹⁾ L. 64. usufructuarius usumfructum derelinquens, domum reficere non cogitur, in quibus casibus eiusmodi sumtus ei incumbit, sed absolvitur. D. eod.

1) post litem quoque contestatam] Fru- ctuarius, si in ius vocetur a domino, qui ruinosas aedes reficere vult, id facere non cogitur, si usufructui renuntiet.

LXV. Pompon. Nisi forte suo suorumque facto L. 65 pr. damnum factum sit. Debet autem omne facere, quod D. eod. diligens paterfamilias circa res suas facit.

Quae vivo testatore vetustate deteriora facta sunt, §. 1. heres reficere non cogitur: sicut nec cum proprietate alicui legata est.

LXVI. Paul. Competit adversus usufructuarium L. 66. legis Aquiliae actio, et servi corrupti, et iniuriarum, D. eod. si torquendo servum deteriorem fecerit.

h) Hic excidit folium in Codice Parisiensi 1352. quo Fabrotus usus est, ut ipse notat T. II. p. 260. Hoc folio continebantur L. 36. §. 2. L. 37 - 62. §. 1. D. h. t. e) §. 2. cap. 36. supplevi e Syn. p. 93. quae hoc scholium addit: Εἰς ὃ τὴν διέφερε τῶ τὴν χοῦσιν ἔχοντι τὸν δούλον σχεῖν· τυχόν γὰρ διαθέσει τοῦ τὴν χοῦσιν ὀφείλοντος ἔχειν τοῦ δούλου κατελείπει τις τῶ δούλῳ ληγάτου, καὶ ἐκ τῆς ὑπερθέσεως ἐφθάρη τὸ ληγάτου. k) E Schol. 14. ad Basil. XI. 1. 40. e Cod. Coisl. edit. nostrae T. I. p. 627. Extat et in Sch. 2. ad Basil. XI. 1. 41. e Cod. Coisl. edit. nostr. T. I. p. 627. sq. l) Cap. 56. totidem verbis extat apud Harm. III. 10. 9. et videtur ex eo a Fabroto restitutum. m) Sic Harm. Sed Fabr. μακροχρόνιος.

L. 67. D. VII. 1. ξζ'.ⁿ⁾ Ἰουλιαν. Ὁ ἔχων χοῖσιν καρπῶν, δύναται πωλεῖν αὐτὴν καὶ ἄκοντος τοῦ δεσπότου, ἢ καὶ ο) τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ.

L. 68. pr. D. eod. ξη'.^{p)} Οὐλπ. Ὁ τοκετὸς τῶν δουλῶν οὐκ ἀνήκει τῷ τὴν χοῖσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι· οὐδὲ ἔχει ἐπ' αὐτῶν χοῖσιν, εἰ μὴ ῥητῶς εἴπῃ ὁ διαθεμένος.

§. 1. Η δὲ γονὴ τῶν θρεμμάτων τῷ τὴν χοῖσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι ἀνήκει.

§. 2. Ἐνθα δὲ ἀγέλης ἢ βοουκόλου χοῖσις καρπῶν ληγατεύεται, ὀφείλει τὰ φθειρόμενα ἀναπληροῦν ἐκ τῶν ἐπιγεννωμένων^{q)}.

ὁ τοκετὸς τῶν δουλῶν] Διά^{r)} τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· ὁ τοκετὸς οὐκ ἔστι καρπός, ὡς τῆς φύσεως διὰ τὸν ἀνθρώπον πάντα καρπὸν εὐτρεπιασῆς. [Sch. k. II. 267.]

ἀναπληροῦν] Τὸ ὑποβαλεῖν ἕτερα ἀντὶ τῶν τελευτησάντων νοεῖ ἐπὶ τῆς ὁμάδος. εἰ γὰρ εἰδικῶν κεφαλῶν γίνεται πᾶσις, τὴν ζημίαν ὑφίσταται ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων. καὶ δῆλος ὁ λογισμὸς· ἔνθα γὰρ ἀγέλης ἔχει τὴν χοῖσιν, κἂν συμβῇ τινα τελευτῆσαι, ἢ τῆς ἀγέλης σώζεται προσηγορία· καὶ ταῦτα ὁ οὐσοφρουκτουάριος φυλάττει, ἐφ' ὅσον τι παραλειφθέντα ἀριθμῶν ἀναπληροῦσιν ἀγέλης, τουτέστιν μὴ ἐλάττωνα εἶσι τῶν ἰ. θρεμμάτων· καὶ οὐ σβέννεται ἡ χοῖσις· ἔνθα δὲ εἰδικῶν κεφαλῶν, οἷον τοῦδε τοῦ προβάτου, ἢ τοῦδε τοῦ κριοῦ, τοῦτου τελευτῶντος σβέννεται ἡ χοῖσις. σημειῶσαι οὖν, οἷ, κἂν ἐνὸς προβάτου ἢ κριοῦ εἴσιν, ἐπὶ τῶν εἰδικῶν θρεμμάτων ὁ κίνδυνος τὸν δεσπότην ὀρεῖ. [Sch. I. II. 267. sq.]

L. 69. D. eod. ξθ'.^{s)} Πομπων. Καὶ τὰ ἄχρηστα· καὶ γίνεται τὰ μὲν ὑποβληθέντα τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος· τὰ δὲ, ὑπὲρ ὧν ὑπεβλήθησαν^{t)}, τοῦ τὴν χοῖσιν ἔχοντος τῶν καρπῶν.

L. 70. pr. D. eod. ο'. Οὐλπ. Ἐν ἠρτημένῳ οὖν τῶς ἐστὶ τὰ τικτόμενα, καὶ μὴ ὑποβάλλων, ἐνέχεται.

§. 2. Καὶ τῆς γονῆς ἀποθησκοῦσης, ἄλλην ὑποβάλλειν ἀναγκάζεται· τὸ δὲ κρέας τῆς ἀποθησκοῦσης γονῆς τῷ τὴν χοῖσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι διαφέρει.

§. 3. Τὸ ὑποβάλλειν ἐπὶ τῶν ἀγελῶν καὶ τῶν ὁμάδων κρατεῖ· οὐ μὴν ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον κεφαλαίων.

§. 4. Τοῦ μὲν τὴν χοῖσιν τῶν καρπῶν ἔχοντος εἶσι τὰ τικτόμενα, πεπληρωμένης τῆς ἀγέλης· ἐξ αὐτῶν δὲ ὑποβάλλει ἀντὶ τῶν φθειρομένων.

§. 5. Τὸ οὖν ὑποβάλλειν φάκτον ἐστίν, ὡς περ διαίρεσις· καὶ γίνεται τὰ ὑποβληθέντα τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος.

L. 71. D. eod. οα'. Μαρκελ. Ἐὰν ἐν τῷ μεσαύλῳ, καθ' οὗ χοῖσιν ἔχω, ἄλλος ἐποικοδομήσῃ, καὶ καταλυθῇ τὸ ἔργον εἴσω τοῦ χρόνου τῆς ἀχρησίας, ἀποκαθίσταται μοι ἡ χοῖσις.

εἴσω τοῦ χρόνου] Ἐπὶ μὲν τῶν παρόντων δεκαετία, ἐπὶ δὲ τῶν ἀπόντων εἰκοσαετία, ὡς βιβ. γ'. τοῦ κώδικος tit. λδ'. διατ. ιγ'. [Sch. m. II. 268.]

L. 72. D. eod. οβ'. Οὐλπ. Ὁ ψιλὴν ἔχων δεσποτείαν, ἰσχυρῶς ληγατεύει τὴν χοῖσιν· καὶ ἀρμόζει, εἴτε ζῶντος αὐτοῦ ἐπανέλθῃ πρὸς τὴν δεσποτείαν, ἢ καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ πρὸς ἐπιεικεῆσεως τῆς κληρονομίας, ἢ μετὰ ταῦτα.

L. 73. D. eod. ογ'. Πομπων. Ἐὰν μεσαύλου ληγατευθῇ μοι χοῖ-

LXVII. Iulian. Usufructuarius etiam invito domino et herede eius usumfructum vendere potest.

LXVIII. Ulp. Partus ancillarum¹⁾ ad usufructuarium non pertinet: neque habet in eo usumfructum, nisi testator id nominatim expresserit.

Partus autem pecorum ad usufructuarium pertinet.

Si vero gregis vel armenti usufructus legatus sit, in locum defunctorum capitum ex agnatis gregem supplere²⁾ debet.

1) partus ancillarum] Propter regulam, quae dicit: partus non est fructus, cum natura omnes fructus hominis causa comparaverit.

2) gregem supplere] Quod dicitur fructuarium alia submittere in locum defunctorum capitum, intellige de universitate. Nam si singula capita demortua sint, dominus proprietatis damnnum sustinet. Et ratio manifesta est: cum enim gregis usumfructum habet, licet quaedam capita demortua sint, tamen gregis appellatio retinetur: et haec usufructuarius servat, quamdiu quae supersunt, gregis numerum expleat, hoc est, non minus, quam decem pecora sunt: nec usufructus extinguitur: cum vero singulorum capitum, puta huius ovis, aut huius arietis, eo mortuo usufructus perit. Nota igitur, licet unus ovis usufructus sit, in singulis pecoribus damnnum ad dominum pertinere.

LXIX. Pompon. Et inutilium: et substituta quidem fiunt domini proprietatis: ea vero, pro quibus submissa sunt, usufructuarii.

LXX. Ulp. In pendentem igitur interim est foetum dominium: et nisi submittat usufructuarius, tenetur.

Et si decesserit foetus, alium submittere debet: caro autem foetus demortui ad usufructuarium pertinet.

Quod dicitur, usufructuarium submittere debere, in gregibus et universitatibus obtinet: nec vero in singulis capitibus.

Ad fructuarium quidem pertinent foetus pleno grege editi: ex his autem in locum demortuorum capitum alia submittit.

Submittere igitur facti est, sicut divisio: et submissa fiunt proprietarii.

LXXI. Marcel. Si in area, in qua usumfructum habeo, alius aedificaverit, et aedificium dissolutum sit intra tempus¹⁾, quo usufructus non utendo perit, usufructus mihi restituitur.

1) intra tempus] Decennium inter praesentes, vicennium autem inter absentes, ut lib. 3. Codicis, tit. 34. const. 13.

LXXII. Ulp. Qui nudam proprietatem habet, recte usumfructum legat: et competit, sive vivo eo ad proprietatem redierit, sive mortuo ante aditam hereditatem, vel postea.

LXXIII. Pompon. Si areae usufructus mihi le-

n) Cap. 67. est in Syn. p. 170. et Harm. II. 10. 7. ο) καὶ deest in Syn. et Harm. p) Totum cap. 68. est in Syn. p. 170. sq. Harm. II. 10. 11. solum prooemium et §. 1. habet. q) Syn. ἐπιγεννωμένων. r) Idem scholium in Syn. p. 170. sic exhibetur: δια τὸν κανόνα τὸν λέγοντα, οὐκ ἔστι καρπός ὁ τοκετός, ὡς δι' αὐτὸν πάντων τῶν καρπῶν γινομένων. s) Cap. 69. est in Syn. p. 171. t) Sic lego cum Syn. Fabr. ὑπεβλήθησαν.